

Asia: VN/3920/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen laadun edellytyksistä (1 §)

Arene pitää pykälän muotoilua pääasiassa hyvänä. Pykälässä esitetään kattavasti, mitä täydennyskoulutus tarkoittaa ja mihin koulutuksella pyritään. Pykälän 1 momentissa on kuvattu kattavasti tavoitteet, joita täydennyskoulutuksella tulee olla. Tämä kirjaus helpottaa ammattikorkeakoulujen tehtävää suunnitella ja tarjota täydennyskoulutuspalveluita hyvinvointialueille ja muille sosiaali- ja terveystalouden tuottajille.

Asetuksen perustelumuiotissa todetaan, että täydennyskoulutuksella tarkoitetaan aiempaa osaamista, koulutusta tai pätevyyttä täydentävää ja ajanmukaistavaa koulutusta, joka liittyy kiinteästi työtehtäviin ja niiden kehittämiseen. Asetuksessa ei määriteltäisi tarkemmin täydennyskoulutukseksi luettavia koulutusmuotoja tai järjestämisen tapoja, sillä koulutusmuodot ja -polut kehittyvät jatkuvasti. Arene korostaa, että henkilöstön täydennyskoulutus tulisi pääasiassa toteuttaa sellaisena koulutuksena, jossa sote-alan työnantaja vastaa aidosti koulutuksen kustannuksista. Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksella tuottama jatkuvan oppimisen koulutustarjonta (esimerkiksi avoin korkeakouluopetus ja erikoistumiskoulutukset) ei ole lähtökohtaisesti tarkoitettu työnantajien täydennyskoulutuksen tuotteiksi, jolla täydennyskoulutuksen kustannuksia vyyrytetään korkeakoulujen perusrahoituksella toteutettavaksi toiminnaksi.

Arene pitää erinomaisena, että asetuksen 1 § 2 momentti ohjaa sosiaali- ja terveysalan täydennyskoulutuksen suunnitelmallisuuteen. Koulutustarjonnan näkökulmasta suunnitelmallisuuden puute on ollut tähän mennessä merkittävä ongelma, sillä ammattikorkeakoulujen on ollut suunnitelmallisuuden puutteen vuoksi ollut vaikeaa kehittää esimerkiksi klinisiä urapolkuja edistäviä täydennyskoulutuspalveluita.

2. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen määrästä (2 §)

Asetuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön tulee voida osallistua riittävästi ammattitaitoa ja osaamista ylläpitävään ja kehittäväseen oman alan täydennyskoulutukseen. Arene pitää asetuksessa esitettyä perustelua täydennyskoulutustarpeen yksilöllisestä arvioinnista perusteltuna, jotta koulutusresurssit voidaan kohdentaa järkevällä tavalla ja niistä voidaan muodostaa riittävän kattavia kokonaisuuksia koulutuksiin osallistuville henkilöille. Toisaalta esitetyssä muotoilussa kääntöpuolena voi olla se, että täydennyskoulutukseen kohdennetut resurssit kohdentuvat liiaksi tietyille henkilöille tai henkilöstöryhmille. Nykyisin sote-alan täydennyskoulutus painottuu resurssien puolesta erityisesti yliopistokoulutettujen asiantuntijoiden osaamisen kehittämiseen, joka näkyy myös STM:n rahoituksen kohdentumisessa erityisesti erikoislääkärikoulutukseen. Jotta voimme varmistaa täydennyskoulutuksen määrän koko sosiaali- ja terveyshuollon henkilöstölle, tulisi asetuksessa tai sen perustelumuiotiossa määritellä minimimäärä täydennyskoulutukselle vuositasolla.

Arene pitää osittain erikoisen kirjausta, jonka mukaan täydennyskoulutuksen tarve riippuisi henkilöstön peruskoulutuksen pituudesta. Peruskoulutuksen pituus vaikuttaa erikoiselta määrittävältä tekijältä koulutusmäärien arvioinnissa, sillä koulutustarpeiden tulisi keskimäärin perustua peruskoulutuksen laajuuden sijaan osaamistarpeisiin suhteessa työtehtäviin ja työn vaatavuuteen.

3. Lausunnonantajan näkemykset täydennyskoulutuksen arvioinnista ja seurannasta (3 §)

Arene katsoo, että arviointia ja seurantaa koskevat pykälät ovat ensiarvoisen tärkeitä toimivien täydennyskoulutusten kehittämisessä. Ilman riittävää tietoa osaamistarpeista ja osaamisen kehittymisestä ei ole mahdollista toteuttaa toimivaa täydennyskoulutustoimintaa. Jotta täydennyskoulutusten sisältöjä ja määrää voidaan alueellisesti ennakoita pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti tulee täydennyskoulutustarpeita ennakoita yhteistyössä alueen korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen tarjoajien kanssa. Täydennyskoulutus edellyttää resursseja, joita tulee ohjata koulutusorganisaatioille, kuten ammattikorkeakouluille laadukkaiden koulutusten toteuttamiseen.

Arene esittääkin, että asetuksessa tulisi edellyttää hyvinvointialueilta ja muilta sote-alan työnantajilta henkilöstön osaamisen kehittämistä koskeva suunnitelma. Suunnitelman avulla voitaisiin tarkemmin analysoida eri henkilöstöryhmien osaamisen kehittämistarpeita sekä kuvata osaamisen kehittämisen polkuja, joiden avulla voidaan parantaa esimerkiksi hoito- ja kuntoutusalan asiantuntijoiden ammatillista osaamista.

4. Lausunnonantajan näkemykset asetuksen voimaantulosta (4 §)

-

5. Onko asetuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia asetuksella voidaan arvioida olevan?

Koska asetusluonnoksessa ei esitetä tarkkoja rajoitteita täydennyskoulutuksen tarjonnan osalta, on erityisesti määrällisten arvioiden tekeminen esityksen vaikutuksista mahdotonta. Näin ollen asetuksen vaikutuksia hyvinvointialueiden ja muiden sote-palveluiden järjestäjien toimintaan ei voida juurikaan arvioida.

6. Muita yleisiä huomioita ehdotuksesta?

Ammattikorkeakoulut katsovat, että joustava ja omaan työhön kytkeytyvä mahdollisuus kasvattaa omaa osaamistaan on keskeinen veto- ja pitovoimatekijä sosiaali- ja terveydenhuollossa ja siksi lisä- ja täydennyskoulutuksia suunniteltaessa on hyvä huomioida niiden soveltuvuus koulutuspoluissa. Riittävä ja osaava henkilöstö edistää myös alueen elinvoimaa.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry